

POŽEGA, središnji trg s pilom Sv. Trojstva

— A. Jutronic, D. Vrsalović, D. Domančić i K. Prijatelj, Kulturni spomenici otoka Brača, Zagreb 1960, str. 132–135. — I. Ostojić, Nastavak istraživanja starokršćanske bazilike i krstionice u Poveljima, Prilozi — Dalmacija, 1961. — I. Fisković, O ranokršćanskoj arhitekturi na otocima Braču i Šolti, Arheološki radovi i rasprave, 1982, 8–9. — Ranokršćanski spomenici otoka Brača, Split 1994. N. B. B.

POVLJANA, selo na otoku Pagu. Na groblju je očuvana predromanička crkva Sv. Nikole, izdužena pravokutna tlocrta s polukružnom apsidom. Presvođena je bačvastim svodom koji se naslanja na četiri para slijepih lukova na bočnim zidovima.

LIT.: I. Petricolić, Crkva Sv. Nikole kraj Poveljane na otoku Pagu, SHP, 1963, 8–9. — T. Marasović, Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji, Split 1994.

POZAIĆ, Zdenka, grafičarka (Čazma, 15. XI. 1940). Diplomirala je na Akademiji u Zagrebu 1966 (A. Kinert), specijalni tečaj grafike završila 1968 (M. Detoni). U svojim crtežima, drvorezima i linorezima na lirske način prevodi podatke iz stvarnosti u arabesku liniju i ploha (*Dvorište u Čazmi*, 1970; *Crveni krajolik*, 1977; *Sonet o dva mora*, 1981). Asocijacije na pejzaž, portret ili mrtvu prirodu naglašene su simboličnim vrijednostima boje (*Autoportret ili šum mora*, 1983). Osamdesetih god. započinje ciklus *Ruke*. Izdala je mape *Magdica* (s V. Parun i Z. Vucelić, 1981) i *Cvijeće u listopadu* (sa S. Škrinjarić, 1982), te grafičke mape *Tiha pjesma* (s V. Parun, 1986), *Ruke* (s L. Paljetkom) i *Posveta Bonnu* (s B. Vujanovićem, obje iz 1990). — Samostalno izlagala u Cavtatu, Zürichu, Erlangenu, Zagrebu, Puli, Dubrovniku i Ljubljani. Bavi se grafičkim oblikovanjem i ilustriranjem knjiga. Radi plitke obojene reljefe u drvu (*Molitva za Milicu*, 1990).

LIT.: Ž. Sabol, Zdenka Pozaić (katalog), Zagreb 1975. — J. Bratulić, Lirsko slikarstvo Zdenke Pozaić, u katalogu: Z. Pozaić — B. Vujanović, Zagreb 1982. — I. Šimat Banov i V. Parun, Zdenka Pozaić (katalog), Zagreb 1983. — T. Maroević, Zdenka Pozaić (katalog), Dubrovnik 1986. — V. Maleković, Zdenka Pozaić (katalog), Zagreb 1990. — M. Zuccon Martić, Zdenka Pozaić (katalog), Zagreb 1994. Ž. Sa.

POZDANČIĆ (Poznačić), Petar, kipar i graditelj (Šibenik, XV. st.). Izradio 1405. za kapelu Sv. Šimuna u crkvi Sv. Marije Velike u Zadru više kipova koji nisu očuvani; presvodio 1415. franjevačku crkvu u Bribiru u Dalmaciji; izradio 1417. figuralne odvođe za kišnicu na katedrali u Trogiru

Z. POZAIĆ, *Škrinja moga pradjeda*

i radio na crkvi Sv. Ivana u istome gradu. Otišao raditi u Veneciju s učenikom Dubrovčaninom Ratkom, sinom Ivana Miličevića.

LIT.: K. Stošić, Galerija znamenitih Šibenčana, Šibenik 1936. — C. Fisković, Bilješke o Radovanu i njegovim učenicima, Prilozi — Dalmacija, 1954, str. 14. — Isti, Hrvatski umjetnici u Mlecima, Mogućnosti, 1956, 1. — Isti, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 45–46. D. Kt.

POZITIV → ORGULJE

POZNANOVEC, selo JZ od Zlatara u Hrvatskome zagorju. Jednokatni dvorac s polukatom izdužene je osnove kasnobarokno-klasicističke koncepcije. S dvorišne su strane arkade (zazidane). Bio je vlasništvo Sermagea i Rittera. Opljačkan je i teško oštećen nakon II. svj. r.

LIT.: V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — A. Horvat, Dvorac Poznanovec, Kaj, 1981, 5. — M. Obad Šitarović, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. A. Ht.

POZNIĆ, Zdravko, povjesničar umjetnosti (Osijek, 18. VII. 1946). Diplomirao je u Zagrebu 1972. Radio u Muzeju za umjetnost i obrt 1973–78, a 1978–93. bio je kustos Galerije »Karas« u Zagrebu. Objavljuje kritike, prikaze i eseje s područja suvremene umjetnosti u periodicima, piše predgovore katalogima i koncipira izložbe (»Salon mladih«, Zagreb 1976, 1977, 1982; »Papir kao površina i materijal likovnog izraza«, Skopje 1984; »Suvremeno i fenomeni providnosti«, Zagreb 1989).

BIBL.: Arhitektura Secesije u Hrvatskoj, ČIP, 1977, 12; EXAT 51 — Prvobitna i suvremena značenja, Dometi, 1980, 2; Slika prirode i nova priroda slike (katalog), Zagreb 1987. R.

POZZO, Andrea, tal. slikar, arhitekt i teoretičar (Trento, 30. XI. 1642 — Beč, 31. VIII. 1709). Pripadao je isusovačkom redu; radio poglavito iluzionističke zidne slike te projektirao crkve, oltare i dekoracije za obredne svečanosti. Njegove freske u rim. crkvi San Ignazio (1685–89) vrhunac su baroknoga iluzionizma. U Rimu je objavio svoje gl. teorijsko djelo *Perspectiva pictorum et architectorum*, I–II, 1693–1702. Od 1702. djeluje u Beču. — God. 1699. izradio je projekt za isusovačku crkvu u Dubrovniku, a 1701. za ljubljansku katedralu.

LIT.: N. Šumi, Baročna arhitektura, Ljubljana 1969. — B. Kerber, Andrea Pozzo, Berlin 1971. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. R.

POŽEGA, grad u Slavoniji. Razvio se u sr. vijeku u podnožju burga, kao jedno od važnijih gradskih središta srednjovj. Slavonije (sjedište županije, a 1536–1688. tur. sandžaka). Burg (razrušen u XIX. st.) imao je obrambenu kulu i palaču na vrhu omanjega stjenovitoga brežuljka te trokutasto dvorište na nešto nižem platou. Srednjovj. ustroj gradskih ulica očuvan je do danas. Oko velikoga središnjeg trga u obliku izdužena nepravilna trokuta, nastala na križanju cesta, ulice se zrakasto šire, prateći prema sjeveru liniju gradskih zidina (mjestimično očuvani tragovi). Slikovitosti grada pridonose osobito nizovi građanskih kuća iz XVIII. i poč. XIX. st. na glavnome trgu s trijemovima u prizemlju. Na trgu je barokni kužni pil (tragovi pozlate) iz 1749, rad Gabrijele Granicija. Baroknu palaču Županije pregrađuju 1898. Hönigsberg i Deutsch koji grade i secesijske zgrade. Prve požeške štedionice (1906). — S J strane trga nalaze se dvije srednjovj. samostanske crkve. Franjevačka crkva Sv. Dimitrija (od XVIII. st. Sv. Duha), jednobrodna građevina iz 1280 (građena vjerojatno na mjestu starije), ima u svetištu vrsno klesana kasnoromaničko-ranogotička rebra svoda oslonjena na konzole s biljnim ukrasom; uza svetište je romanički zvonik. Samostan je građen u XVIII. st., kada su crkvi dograđene četiri kapele. Barokni je namještaj izgorio 1842. u velikome požaru, nakon kojega je crkva obnovljena u klasicističkome duhu. Bogata samostanska zbirka ističe se osobito tekstilnim predmetima (kazula iz XVI. st.) i velikom knjižnicom. — Crkva Sv. Lovre, gotička građevina podignuta oko 1300, u sr. v. vjerojatno dominikanska (Sv. Marija), u XVIII. st. pripada isusovcima. Arheol. istraživanja otkrila su ispod crkve temelje rim. građevine (apsida, fragmenti rim. fresaka u četvrtastu bunaru), te prapov. i staroslav. nalaze. Crkva je (vjerojatno oko 1526) proširena tako da joj je dodana druga lađa s tri visoka renesansna luka. U svetištu crkve te na trijumfalom luku i dijelu juž. zida lađe otkrivene su i očišćene gotičke freske (XIV. i XV. st.), očuvane mjestimično u tri sloja. Reprezentativno renesansno zidno svetohranište postavljeno je u svetište oko 1525. Na sjev. su zidu ostaci vrsnih baroknih fresaka. Barokni predmeti razneseni su nakon ukidanja isusovačkoga reda (dijelom u župnoj crkvi u Bebrini te u muzejima u Velikoj i Požegi). Uz crkvu je barokna zgrada isusovačkoga kolegija, izvorno T-osnove, povišena za jedan kat 1904, kada je izmijenjeno i pročelje. U zgradi bivše isusovačke gimnazije je štukaturni medaljon s Kristovim likom iz 1725. Srednjovj. župnu crkvu Sv. Pavla (stradala u tur.